

De notaris van de toekomst

DROMEN

DURVEN

Dit jaar gooit de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) de netten uit om samen met leden en stakeholders te werken aan een nieuwe visie. Thema voor 2019: dromen, durven, doen. Het wordt een jaar van gesprekken en onderzoeken. De contouren van de notaris van de toekomst zullen zichtbaar worden. Bestuursvoorzitter Nick van Buitenen en directeur Hans Kuijpers lichten de plannen toe.

TEKST Henriette van Wermeskerken | BEELD Okapi

De visie “Notaris 2.0 die tot volgend jaar loopt, heeft twee pijlers: de maatschappelijke positie van het notariaat en de digitalisering van het recht”, vertelt Nick van Buitenen. ‘Voor de nieuwe visie bouwen we daarop verder en we voegen er een pijler aan toe: de beroepsbeoefenaar. De notaris, in zijn dubbelrol als ambtelijk functionaris en als ondernemer.’ Hans Kuijpers vult aan: ‘In sneltreinvaart komen allerlei ontwikkelingen op de notaris af. De digitalisering, maar ook de toegenomen verwachtingen die publiek en overheid hebben. De media staan vol over de poortwachtersfunctie die notarissen hebben, net als banken en accountants. We proberen al die ontwikkelingen bij te benen. Maar we zien ook onzekerheid: hoe moet de notaris met al die ontwikkelingen en verwachtingen omgaan?’ De vraag is dus hoe de notaris van de toekomst eruitziet. Dat raakt aan de eerste pijler: de maatschappelijke positie van het

notariaat. Want de notaris is maatschappelijk relevant en moet dat blijven, aldus Van Buitenen en Kuijpers.

VERBINDING

De zoektocht naar de notaris van de toekomst gebeurt aan de hand van het thema ‘Dromen, durven, doen’. ‘We gaan vragen stellen’, zegt Van Buitenen. ‘Wat voor notarissen willen wij straks zijn, over welke vaardigheden moet de notaris van de toekomst beschikken, welke opleiding is daarvoor dan nodig?’ Kuijpers benadrukt dat het om open vragen gaat, die de KNB vooraf niet gaat invullen. De antwoorden die tot de nieuwe visie gaan leiden, zullen in gezamenlijkheid tot stand komen. In verbinding tussen de leden en de KNB, tussen leden onderling, in verbinding met consumenten en stakeholders, via actieve betrokkenheid van verschillende doelgroepen.

GIDSFUNCTIE

Van Buitenen: ‘Als je naar een onderwerp als blockchain kijkt, dan kun je je laten overvallen

door kreten in de media dat blockchain de notaris van de kaart zal vegen. Maar je kunt beter kijken of je blockchain en andere beschikbare technologie als gereedschap kunt inzetten voor je werk. Wij zijn zelf met blockchain gaan experimenteren, met als doel zo veel mogelijk notarissen deel te laten nemen. Aan ons gesloten blockchain, want het moet natuurlijk beveiligd zijn, doen nu 75 notaris-kantoren mee. Het is onderdeel van ons innovatieplatform. Als notarissen willen we digitalisering omarmen en ons daarnaast presenteren als adviseurs van vlees en bloed, die een gidsfunctie vervullen en mensen helpen om in het oerwoud van vernieuwingen en regelgeving de weg te vinden.’

Kuijpers: ‘Als nieuwe technologieën een deel van het werk van de notaris gaan overnemen, worden de *soft skills* mogelijk belangrijker. De computer helpt bij de totstandkoming van de akte, en de notaris krijgt hierdoor meer ruimte voor het contact met de cliënt. Deze ontwikkelingen vragen ook wat van de opleiding.’ Sommige notarissen zullen zich op nieuwe

DOEN

‘Mooi weer kan voor droogte zorgen en een teken van klimaatverandering zijn’

digitale mogelijkheden storten en zich daarin grondig verdiepen, velen zullen dat niet doen. En dat hoeft ook niet. Kuijpers: ‘De bestuurder van een auto hoeft niet alles te begrijpen van wat onder de motorkap gebeurt. Maar hij moet wel naar buiten kijken en inzicht in het verkeer hebben, terwijl hij de auto bestuurt.’

VERGEZICHTEN

In feite moeten notarissen keuzes maken voor een toekomst die niemand nog kent. De KNB probeert in die verte van de toekomst te kijken en het notariaat voor te bereiden op wat er komen gaat. Van Buitenen besteedt ongeveer drie dagen per week aan het voorzitterschap en werkt twee dagen als notaris. ‘Vanaf de roze wolk die KNB heet, met heuse vergezichten, daal ik dan weer af de praktijk in en sta ik weer met beide benen op de grond, net als de andere bestuursleden. Als bestuur proberen we die dagelijkse praktijk te ontstijgen en in de verte te kijken. Naar ontwikkelingen in de maatschappij, in de wereld. En wat we zien aankomen, willen we graag delen. Met de leden en met anderen, zoals de politiek, de overheid, de makelaardij, het Kadaster, de

advocatuur. Wat verwacht men van de notaris? Hoe bereidt de notaris zich op nieuwe ontwikkelingen voor?’ Van Buitenen trekt een vergelijking met het weer. ‘Zien we een bui aankomen, dan moeten we regenjassen aantrekken. Maar mooi weer betekent niet altijd goed nieuws. Mooi weer kan voor droogte zorgen en een teken van klimaatverandering zijn. Ook zulke ontwikkelingen raken de beroepsgroep.’

GESPREK

Dromen over de notaris van de toekomst, en vervolgens durven en doen: plannen maken, de nieuwe visie formuleren. ‘Bij notaris denken we aan de notaris, de ondernemer, maar ook aan de kandidaten en de medewerkers: het notariskantoor als geheel’, zegt Van Buitenen. Het overleg gebeurt in de gebruikelijke platforms, zoals de ringvergaderingen en de ledenraad, maar vooral ook buiten de vaste vergaderstructuren om. Van Buitenen: ‘Dit is echt het jaar van het gesprek met de leden. We organiseren regiobijeenkomsten waarop wij als bestuur met groepen leden in gesprek gaan. Daarbij is de notariële regelgeving onderdeel van het gespreksthema. Die is op dit moment nog niet afgestemd op ontwikkelingen als blockchain, smart contracts en artificial intelligence en ook niet op verwach-

tingen als die van de poortwachtersrol. Een oud-notaris, Christiaan Stokkermans, heeft voor ons in kaart gebracht hoe die regelgeving eruit zou kunnen zien en daar een notitie over geschreven. Een discussiestuk, waarop we graag input van anderen krijgen.’ Er wordt een ‘Dream Team’ opgericht, een groep van enthousiaste leden die het leuk vinden mee te denken en de rode draad van het thema bij verschillende bijeenkomsten dit jaar concreet te maken. Kuijpers: ‘Misschien zijn er ringen die zich ook over het beeld van de notaris van de toekomst willen buigen en dat vervolgens met andere ringen willen delen, zodat die er mee verder kunnen. Een soort estafette.’ De KNB gooit op allerlei manieren de netten uit om input te krijgen. Maar het is niet de bedoeling hier pas tegen het najaar wat mee te doen. ‘Nee, we zullen tussendoor de ideeën en uitkomsten van discussies en onderzoeken delen’, zegt Kuijpers. ‘Dromen, durven en doen gaan vloeiend in elkaar over. Zo komen we stap voor stap verder.’ ■

.....
Meedenken over de notaris van de toekomst? Ideeën, suggesties en voorstellen zijn van harte welkom. Mail naar ddd@knb.nl of discussieer mee in de groep van de KNB op LinkedIn.